

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Третій Тост

2025 рік • ЛИСТОПАД • № 11 (779)

Головною темою засідання уряду стала ветеранська політика, зокрема ухвалено акти, які формують систему державної підтримки, в центрі якої турбота про ветеранів і ветеранок, їхнє здоров'я, професійне майбутнє та гідне вшанування.

НОВА ЯКІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ВETERANСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

ПРЕМ'ЄР-міністерка України Юлія Свириденко наголосила, що підтримка захисників і захисниць – це не набір окремих програм, а цілісна державна політика, яка об'єднує зусилля різних міністерств, місцевих громад і бізнесу. Рішення уряду підтверджують саме такий підхід – сучасний, системний і людський.

Ухвалено постанову, що запускає спільний експериментальний проект Мінветеранів, МОЗ і НСЗУ щодо довготривалого медичного догляду. Це новий підхід до медичної допомоги – не лише лікування, а постійний, комплексний супровід людей, які потребують тривалої опіки після поранень чи тяжких захворювань. Йдеться про створення моделі безперервної підтримки, яка забезпечить гідну якість життя тим, хто віддав здоров'я за Україну.

Ще одне важливе рішення – схвалення Концепції державної цільової програми «Ветеран. Робота» на 2025–2027 роки. Її мета – побудувати сучасну систему професійної адаптації ветеранів і ветеранок, що охоплює всі етапи повернення до цивільного життя. Програма передбачає розвиток навчання та перекваліфікації, створення цифрових інструментів для пошуку роботи, супровід ветеранів на робочих місцях і партнерство

держави, бізнесу та громадянського суспільства. Це – шлях до того, щоб військовий досвід став перевагою, а не бар'єром для розвитку.

Уряд також підтримав законопроект, який уточнює правовий статус іноземців і осіб без громадянства, що воювали за Україну. Документ встановлює чіткі правові умови для їхнього перебування в нашій державі разом із родинами – це жест вдячності тим, хто, не маючи українського громадянства, став на захист нашої свободи.

Окремим розпорядженням Кабінет Міністрів затвердив заходи з відзначення Дня вшанування пам'яті захисників і захисниць України, учасників добровільних формувань і цивільних, які були страчені, закатовані або загинули у полоні. Цей день стане важливою частиною державної культури пам'яті – символом пошани, людяності та вдячності.

Сукупність цих рішень демонструє нову якість державної ветеранської політики – цілісну, послідовну й орієнтовану на людину. Держава вибудовує сучасну систему підтримки ветеранів і ветеранок: від медичної допомоги – до професійного розвитку, від вшанування пам'яті – до створення нових можливостей.

ЄДНІСТЬ ПОТРІБНА НАМ ЯК НІКОЛИ, АБИ В НАШОМУ ДОМІ БУВ ДОСТОЙНИЙ МИР Звернення Президента України

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ!

В житті кожної нації є момент, коли всім треба поговорити. Чесно. Спокійно. Без домислів, чуток, пліток, без усього зайвого. Так, як є. Так, як я завжди намагаюся говорити з вами.

Зараз один із найважчих моментів нашої історії. Зараз тиск на Україну – один із найважчих. Зараз Україна може опинитися перед дуже складним вибором. Або втрата гідності, або ризик втрати ключового партнера. Або складні 28 пунктів, або вкрай важка зима – найважча – та подальші ризики. Життя без свободи, без гідності, без справедливості. І щоб ми вірили тому, хто напав уже двічі.

Від нас чекатимуть відповідь. Хоча насправді я вже її дав. Двадцятього травня 2019 року, коли, присягаючи на вірність Україні, зокрема, сказав: «Я, Володимир Зеленський, волею народу обраний Президентом України, зобов'язуюсь усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України, обстоювати права та свободи громадян, додержуватися Конституції і законів України, вико-

нувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників, підносити авторитет України у світі». Для мене це не протокольна формальність для галочки – це клятва. І кожного дня кожному її слову я бережу вірність. І я ніколи її не зраджу. Національний український інтерес має бути врахований.

Ми не робимо гучних заяв, ми будемо спокійно працювати з Америкою та всіма партнерами. Буде конструктивний пошук рішення із нашим головним партнером.

Я буду наводити аргументи, я буду переконувати, пропонувати

альтернативи, але точно ми не дамо ворогу приводів сказати, що це Україна не хоче миру, що це вона зриває процес і це Україна не готова до дипломатії. Такого не буде.

Україна працюватиме швидко. Сьогодні, в суботу й неділю, весь наступний тиждень і стільки, скільки це буде потрібно. В режимі 24/7 я буду боротися за те, аби серед усіх пунктів плану не було пропущено щонайменше двох – це гідність і свобода українців. Бо саме на цьому базується все інше – наш суверенітет, наша незалежність, наша земля, наші люди. І українське майбутнє.

Ми будемо й маємо робити все, аби в результаті сталося закінчення війни й не сталося закінчення України, закінчення Європи та глобального миру.

Я говорив щойно із європейцями. Ми розраховуємо на європейських друзів, які точно розуміють, що Росія не десь далеко, що вона поруч із кордонами ЄС, що Україна зараз є єдиним

(Закінчення на 2-й стор.)

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТІ – ЦЕ ЗАХИСТ СПРАВЕДЛИВОСТІ Із звернення Президента України

ШАНОВНІ УКРАЇНЦІ, УКРАЇНКИ!

Сьогодні день, коли ми вшануємо пам'ять мільйонів наших людей, які були вбиті голодом. Мільйони страшних смертей, і найбільше – у Голодомор 1932–33 років. Це був системний удар по Українському народу – політика геноциду, яку сьогоднішня Росія успадкувала й зробила знов частиною своєї ідеології. Уся ця війна, що триває зараз проти України й може розширитись на інші народи, – це наслідок безкарності Москви. Яку б форму не мав їхній режим, якщо вони залишаються безкарними, Росія намагається повторити своє зло. Сьо-

годні мільйони наших людей запалять свічки пам'яті – це наше спільне вшанування жертв Голодомору. Але також це нагадування і для всіх нас, і для всіх у світі, що збереження пам'яті – це також дії на захист справедливості, на захист життя і щоб убивці не було жодної винагороди за знищення людей. Біль попередніх поколінь Українського народу й те, через що українці змушені проходити зараз, – усе це дуже переплетено. І багато нам говорити.

Слава Україні!

22 листопада 2025 року.

НЕЗАБУТНІЙ ПОДВИГ

ДЕНЬ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ
ВІД ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРЬНИКІВ

28 жовтня 1944 року останній німецький солдат під натиском Радянської армії залишив найзахідніший регіон України – Закарпаття. Понад мільйон синів і доньок України поклали своє життя за визволення Батьківщини від фашистських окупантів. Пам'ятаймо їхній подвиг.

ПЕРЕДПЛАТА-2026

Побратиме, це наша з тобою газета!

АТ «Укрпошта» інформує про продовження передплатної кампанії на перше півріччя 2026 року.

Передплата за Каталогом медіа України на 2026 рік (перше півріччя) триватиме до 25 грудня 2025 року.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

Вартість передплати на місяць – 18 грн, на три місяці – 54 грн, на шість – 108 грн, на рік – 216 грн.

Вартість приймання передплати – 20 грн.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! ДОРОГІ ДРУЗИ!

Ми щиро вітаємо рішення уряду додати друковану пресу до переліку послуг, на які українці можуть спрямувати 1000 гривень «Зимової підтримки».

Закликаємо скористатися цією можливістю та оформити передплату на українські видання. Зробити це дуже просто: завітайте до будь-якого відділення Укрпошти і повідомте оператору, що бажаєте сплатити передплату коштами «Зимової підтримки».

Можна обрати будь-який термін – від 1 до 12 місяців. Доставка розпочнеться вже у січні 2026 року по всій Україні, включно з прифронтовими громадами.

Ми щодня працюємо для вас, дотримуючись високих стандартів журналістики, щоб ви отримували лише важливу, перевірену й корисну інформацію. І саме ваша підтримка дозволяє нам продовжувати цю місію впевнено та системно.

Зимова підтримка – це шанс допомогти українській пресі пройти через складні часи та зберегти українське незалежне слово.

Подати заявку на отримання «Зимової підтримки» можна у будь-якому відділенні Укрпошти до 24 грудня. Для маломобільних громадян діє послуга виклику листоноші за номером тел.: 0 800 300 545.

Ми будемо щиро вдячні кожному, хто вирішить підтримати саме друковану пресу й зробити свій внесок у розвиток наших видань.

Наш індекс – 30224.

Фестиваль

ХЕРСОНСЬКИЙ «ОБЕРІГ» У МИКОЛАЄВІ

Відбувся XXII Всеукраїнський конкурс-фестиваль військово-патріотичної творчості «Оберіг» – багаторічна яскрава «візитівка» Палацу молоді і студентів й один із найулюбленіших творчих заходів херсонців.

БАГАТО РОКІВ ТОМУ цей фестиваль був заснований Палацом молоді і студентів та Херсонськими обласною і міською організаціями УСВА як данина вдячності і шани захисникам України усіх поколінь. Тоді навіть уявити було неможливо, що настане час, коли війна знову прийде на нашу землю. І захисниками та героями, які кладуть життя за волю й незалежність України, стануть наші рідні, друзі, колеги... І що через цю клятву війну наш Херсон щодня потерпатиме від жахливих обстрілів...

На жаль, є ще багато іншого, що докорінно змінило наше сьогодні. Але це не змогло змінити нашого бажання працювати, зберігати українську культуру і традиції, відновити найкращі творчі заходи Палацу і традиції ветеранів Афганістану. А фестиваль «Оберіг» посідає серед них особливе місце, бо він завжди був наповнений добром, любов'ю, щирістю і організаторів, і його учасників. І саме з цього фестивалю восени 2022

року розпочалася активна творча робота колективу Палацу молоді і студентів уже в нових умовах.

І сьогодні дуже тішить те, що вже другий рік поспіль творчі команди вдається проводити «Оберіг» наживо. Цьогоріч він відбувся у Миколаєві і зібрав неймовірно потужний склад учасників, віком від 8 до 70+ років.

Організатори щиро вдячні кожному, хто надав допомогу в підготовці та проведенні творчого свята.

Дякуємо Департаменту реалізації гуманітарної політики ХМВА, Херсонській обласній організації УСВА та її керівнику Віктору Кіреву за надані подарунки.

Дякуємо управлінню культури

ХМР за талановитих учасників, за те, що знайшли можливість і приїхали в такий важкий час на фестиваль. Велика вдячність Віолетті Царьковій, Світлані Думинській, Мар'яні Міщенко за допомогу.

Дякуємо членам журі за фахову роботу і компетентність та місту Миколаєву за гостинність.

І велике спасибі всім учасникам фестивалю за їхню творчість, за те, що попри все займаються улюбленими справами, розвивають свої здібності й талант. Від усього серця вітаємо лауреатів та володаря Гран-прі XXII Всеукраїнського фестивалю «Оберіг» Ернеста Сафонову (Херсон) разом з Надією Коротун та 69 іншими учасниками.

Воїни-«афганці» – українській армії

ПРАЦЮЄМО НА ПЕРЕМОГУ!

Волонтерський центр "Патріот" Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану відправив чергову допомогу нашим воїнам на Покровський напрямок бойових дій в 68-у окрему егерську бригаду.

ПЕРЕБУВАЮЧИ у короткочасній відпустці, командир гармати Євген Шевчук звернувся до нас із запитом про допомогу. Завантажили нашим воїнам маскувальні сітки, окопні свічки, берці зимові й термобілизну, окопні матраси і покривала, зимові військові куртки, засоби особистої гігієни та продукти харчування.

Харчовий блок тернопільського дитсадку № 31 виготовив солодощі, а діти передали малюнки з подяками і побажаннями нашим героям.

Благодійна організація «Жінки

за Україну.70+» пошили окопні матраси та подушки, а тернопільський молокозавод надав молочну продукцію.

Щира подяка всім, хто не стовмився допомагати, а ветеранам-«афганцям» Тернопільщини респект за постійну участь в сортуванні, розвантаженні та навантаженні машин.

Спільними зусиллями здобудемо Перемогу!

Василь КОГУТ,
керівник волонтерського центру «Патріот»
Тернопільської обласної організації УСВА.

Дата

35 років виповнилося бойовому й дієвому загону УСВА – Вінницькій обласній Спілці ветеранів війни в Афганістані. Про роки становлення і діяльність організації та її структурних підрозділів, про те, що ветерани роблять сьогодні для нашої спільної перемоги, читайте в наступному номері.

Офіційно

ПРОГРАМА «ВЛАСНА СПРАВА»

Кабінет Міністрів України ухвалив оновлення державної програми «Власна справа», яка надає гранти на розвиток підприємництва. Мета – зробити підтримку людей і бізнесу більш ефективною, адаптованою до умов воєнного часу.

ЦІ РІШЕННЯ СТАЛИ результатом відкритої комунікації уряду з роботодавцями, ветеранською спільнотою та молоддю.

Що змінюється в програмі?
Більше фінансування. З 1 січня 2026 року зростає сума грантів: до 100 тис. грн – без створення робочих місць; до 200 тис. грн – за одне робоче місце; до 350 тис. грн – за два; для молоді 18–25 років – до 200 тис. грн без створення робочих місць.

Розширення категорій учасників. Вперше подати заявку зможуть батьки та повнолітні діти ветеранів і ветеранок.

Для них умови такі ж, як і для подружжя: гранти до 500 тис. грн за умови створення робочих місць.

Додатковий захист грантерів. Виконання умов гранту може бути призупинене не лише у разі мобілізації, а й для військовополонених чи зниклих безвісти – до оновлення інформації про статус.

Більше гнучкості для бізнесу: передбачена можливість отримати додатковий мікрогрант у разі успішного виконання умов програми; до банків-партнерів долучився Сенс Банк – подати заявку можна буде через «Дію», обравши Ощадбанк або Сенс Банк.

«Власна справа» – це реальний інструмент економічної стійкості та відновлення. Коли держава чує ветеранів, ветеранок, бізнес і громади – зміни стають дієвими.

Отримати консультацію можна: у центрах зайнятості; в офісах «Зроблено в Україні»; телефоном контакт-центру Державної служби зайнятості – 1518.

ЄДНІСТЬ ПОТРІБНА НАМ ЯК НІКОЛИ, АБИ В НАШОМУ ДОМІ БУВ ДОСТОЙНИЙ МИР

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

шитом, який відділяє комфортне європейське життя від планів Путіна. Ми пам'ятаємо: Європа була з нами. Ми віримо: Європа буде з нами.

Україна не має бачити дежавю 24 лютого, коли було відчуття, що ми наодинці. Коли ніхто не міг зупинити Росію, окрім наших героїчних людей, які стіною стали проти армії Путіна.

І нам, безумовно, було дуже приємно, коли світ казав: українці неймовірні; боже, які вони, українці, як вони б'ються, як українці борються; які вони титани. І це правда. Абсолютна. Але і Європа, і весь світ мають розуміти й іншу правду – що українці перш за все люди, і ми тримаємо лінію фронту в кілька тисяч кілометрів, і наш народ щодня переживає обстріли, ракетні атаки, удари балістики й удари шахедів, і наші люди щодня втрачають когось зі своїх близьких, і наші люди дуже хочуть, аби війна закінчилась. Ми, звісно, сталеві. Але будь-який, навіть найміцніший, метал може не витримати.

Не забувайте про це, будьте з Україною, будьте з нашими людьми, а отже, будьте з гідністю та свободою!

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!

Згадайте той перший день війни. Більшість із нас зробила вибір. Вибір на користь України.

Згадайте наші почуття тоді. Як це було? Темно, гучно, важко, боляче, багатьом – страшно, але ворог не побачив наші спini, що тікають. Він побачив наші очі, повні готовності боротися за своє. Це і є гідність.

Це і є свобода. І це насправді найстрашніше, що тільки може бути для Росії, – бачити єдність українців.

Тоді наша єдність була спрямована на те, аби захистити від ворога наш дім.

І зараз єдність також потрібна нам як ніколи, аби в нашому домі був достойний мир.

Я звертаюся зараз до всіх українців. Наші люди, громадяни, політики – всі. Треба зібратись. Прийти в себе. Припинити срач. Припинити політичні ігрища. Держава має працювати. Парламент воюючої країни має працювати об'єднано. Уряд воюючої країни має працювати ефективно. І всі ми разом маємо не забувати й не плутати, хто саме є сьогодні ворогом України.

Я пам'ятаю, як у перший день війни різні ходяки передавали мені різні плани, пункти, ультиматуми були щодо завершення війни. Казали: або так, або ніяк. Або ви це підпишете, або вас просто ліквідують і це замість вас підпише «в. о. Президента України».

Чим це закінчилося – відомо. Чимало із цих ходяків стали частиною обмінного фонду й відправилися разом зі своїми пропозиціями та пунктами «дамої, в радну гавань».

Я не зрадив Україну тоді, я точно відчував за своїми плечима підтримку кожного. Кожного з вас. Кожного українця, українки, кожного солдата, кожного волонтера, кожного медика, дипломата, журналіста, усього нашого народу.

Ми не зрадили Україну тоді, ми не зробимо цього зараз. І я точно знаю, що в цей справді один із найважчих моментів нашої історії я не один. Що українці вірять у свою державу, що ми єдині. І в усіх фор-

матах майбутніх зустрічей, дискусій, переговорів із партнерами мені буде набагато, набагато легше добуватися гідного миру для нас і переконувати їх, на сто відсотків знаючи: за мною – народ України. Мільйони наших людей, які мають гідність, які борються за свободу і які заслужили на мир.

Всі наші загиблі герої, які віддали за Україну життя, які зараз на небі й заслужили побачити звідти, що їхні діти та онуки будуть жити в гідному мирі. І цей мир буде. Достойний, дієвий, довготривалий.

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!

Наступний тиждень буде дуже непростим, насиченим на події.

Ви дорослий, розумний, свідомий народ, який не раз це доводив. І який розуміє, що в цей час буде багато тиску – тиску політичного, інформаційного, різного. Щоб послабити нас. Щоб розсварити нас. Ворог не спить і робитиме все, аби в нас нічого не вийшло.

Чи дамо їм це ми з вами зробити? Не маємо права. І в нас вийде. Бо ті, хто прагне нас знищити, погано нас знають. Не розуміють, хто ми насправді, про що ми, за що ми, які ми люди. Ми не даремно відзначаємо на рівні державного свята День Гідності та Свободи. Це каже про те, ким ми є. Які наші цінності.

Ми будемо працювати на дипломатичному полі заради нашого миру. Ми маємо працювати єдино всередині країни заради нашого миру. Заради нашої гідності.

Заради нашої свободи. І я вірю, і я знаю, що я не один. Зі мною – наш народ, суспільство, воїни, партнери, союзники, усі наші люди. Гідні. Вільні. Єдині.

З Днем Гідності та Свободи!
Слава Україні!

21 листопада 2025 року.

ЦЕ НАША ГОРДІСТЬ, НАША НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

У День Десантно-штурмових військ ЗСУ, який відтепер Україна відзначає щороку 8 листопада, Президент Володимир Зеленський привітав воїнів із професійним святом, відзначив їх державними нагородами та вручив командирам підрозділів бойові прапори й стрічки почесної відзнаки «За мужність та відвагу».

ГЛАВА ДЕРЖАВИ подякував воїнам ДШВ за службу й наголосив, що українські десантники беруть участь в усіх найбільш важливих боях та операціях.

«Зараз багато в чому саме на силі наших ДШВ тримається Покровський напрямок, проводиться наша Добропільська операція, тримається наша Донецька, наша Харківщина, наші південні області. Героїчна Курська операція стала можливою теж багато в чому завдяки силі наших десантників», – зазначив Володимир Зеленський.

Президент зауважив, що разом з іншими складовими Сил безпеки і оборони десантники забезпечують важливі досягнення в боях і без здобутків ДШВ неможливо уявити сильні результати для всієї України.

«Кожен підрозділ українських Десантно-штурмових військ – це наша гордість, і це наша незалежність. Саме завдяки таким воїнам, як ви і ваші побратими, завдяки кожному хороброму українському серцю Україна є і завжди буде на землі – незалежна і здатна захистити себе», – сказав глава держави.

Присутні вшанували пам'ять усіх воїнів, які загинули в боях заради України, хвилиною мовчання.

Президент вручив чотирьом Героям України ордени «Золота Зірка». Найвищу державну нагороду отримали четверо героїв.

Командир 148-ї окремої артилерійської бригади 8-го корпусу ДШВ ЗСУ полковник Олег Змислий. Цього року підрозділи під командуванням Олега Змислого в боях на Донецьчині та Запоріжжі знищили понад 1600 окупантів, майже 80 ворожих гармат, три РСЗВ, 8 танків, 14 БпЛА, 9 пунктів управління, понад 25 автомобілів, мототехніку, бронемашини та пошкодили більш ніж 240 гармат, 13 мінометів, дві РСЗВ, 11 танків, бронемашини й бронетранспортери. Олег Змислий керує групою

ІТ-фахівців, яка автоматизує різноманітні процеси в бригаді.

Підполковник Костянтин Ревуцький. Під час боїв на Донецьчині знищив майже 50 окупантів, ворожий БТР і дві БМП. На Курщині його підрозділи фактично знищили 9-й мотострелечий батальйон ворога, а також 45 окупантів, 5 одиниць бронетехніки та два автомобілі. У Сумській області підрозділи під командуванням Костянтина Ревуцького знищили понад 200 окупантів, понад 30 одиниць ворожої техніки та майже 40 БпЛА.

Солдат В'ячеслав Ткаченко. Виконує бойові завдання поблизу Білогорівки на Луганщині, бере участь у штурмових та стабілізаційних діях. У травні долучився до знищення БМП і 18 окупантів під час семигодинного ворожого наступу. Згодом особисто провів розвідку вогневих позицій окупантів, захопив радіостанцію і знищив трьох піхотинців у ближньому бою. У липні відзначився численними оборонними діями, зокрема знищив ворожу БМП з гранатомета та евакуював трьох побратимів під обстрілами.

Молодший сержант Дмитро Шавалдін. З жовтня 2022 року виконує бойові завдання на Донецьчині. З лютого 2025-го очолює відділення ударних БпЛА. Особисто проводив розвідку, керував ударами та прикривав евакуацію побратимів поблизу Розливу, Олексіївки, Багатира та Горіхового. Знищив чотири БМП, БТР, три бронетягача з боекомплексом, десяток мінометних і вогневих позицій ворога та близько 80 окупантів.

Глава держави також відзначив воїнів «Хрестом бойових заслуг». Нагороду отримав майор Руслан Білобров – командир батальйону 79-ї окремої десантно-штурмової Таврійської бригади. Підрозділ під його командуванням виконав десятки успішних бойових за-

вдань на Покровському напрямку. Влітку цього року Руслан Білобров керував успішними штурмами в районі Троїцького: вдалося знищити близько 60 окупантів і вибити ворога із займаних позицій. У вересні в районі Мирнограда з підлеглими відбив контратаку росіян, знищивши 22 загарбників.

Удруге відзнакою «Хрест бойових заслуг» – «Срібною дубовою гілкою» – відзначений командир 79-ї окремої десантно-штурмової Таврійської бригади полковник Едуард Колодій. Він став другим українським воїном, який нагороджений «Хрестом бойових заслуг» двічі. Наприкінці серпня – на початку вересня організував успішне відбиття атак на Донецьчині. Під його керівництвом і завдяки налагодженій взаємодії артилерійських, безпілотних і піхотних підрозділів вдалося знищити 7 одиниць бронетехніки та ліквідувати понад 100 окупантів і ще більш ніж 50 поранити. Зазнавши серйозних втрат, ворог був змушений відступити.

Володимир Зеленський також відзначив воїнів орденами Богдана Хмельницького I–III ступенів і «За мужність» I–III ступенів.

Крім того, Президент вручив бойовий прапор командирі 421-го окремого батальйону безпілотних систем «Сапсан» підполковнику Івану Левківському та стрічку почесної відзнаки «За мужність та відвагу» – командирі 78-го окремого десантно-штурмового полку полковнику Роману Євчуну.

УСВА. 35 РОКІВ БОРОТЬБИ І ДІЯЛЬНОСТІ

Досвід діяльності Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) по захисту прав ветеранів у конструктивній співпраці з органами влади

ПОВНОМАСШТАБНА війна з російськими агресорами триває вже не перший рік. У ній з'являються нові види зброї та нове її застосування. Але залишаються опільними для різних воєн їх жертви й необхідність подолати наслідки – фізичні та гуманітарні.

Тому УСВА зміщує пріоритети у своїй діяльності і разом з підготовкою населення до національного спротиву готується до організації ліквідації наслідків цієї війни, перш за все – до допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни, зокрема у сфері протезування.

Війна з російськими агресорами в Україні триває з 2014 року. З 2022 року вона стала найжорстокішою, у ній використовуються всі доступні засоби знищення людей. Війна має дуже важкі наслідки в гуманітарній сфері.

У період 2020 – 2024 років кількість осіб з інвалідністю внаслідок війни збільшилася з 49 тисяч до 77 тисяч. У 2024 році було подано понад 60 тисяч заявок на протезування верхніх і нижніх кінцівок. У цей же час у 2024 році завершилася реформа в протезній промисловості України. Усі питання виробництва протезів і реабілітації осіб з інвалідністю передано на ініціативу бізнес-структур, які не підготовлені для розв'язання такого масштабного завдання.

Зменшити страждання поранених і поліпшити ситуацію з протезуванням допомагають неурядові (громадські) організації. Неурядові організації ветеранів війни і військової служби України, які мають багаторічний досвід створення та забезпечення підприємств протезування і реабілітації, зареєстрували Громадську організацію «Фонд протезування, реабілітації та підготовки спеціалістів». Основними завданнями Фонду є:

- на першому етапі – створення еталонного сучасного підприємства, яке об'єднує навчальну частину для підвищення кваліфікації фахівців з протезування, впровадження сучасних технологій у протезування, медичну реабілітацію, психологічне та фізичне відновлення осіб з інвалідністю внаслідок війни;

- на наступних етапах – створення підприємств з виробництва сучасних комплексувальних елементів протезів на території України, а також створення мережі територіальних підприємств подібного типу, потреба в яких збережеться в майбутньому на багато років.

Вирішення такого запланованого завдання може бути тільки за умови тісної довгострокової співпраці з відповідними організаціями держав – партнерів України.

Фонд готовий прийняти матеріальну (у вигляді спеціального обладнання та комплектувальних елементів) і фінансову допомогу, а також сприяти в організації спільних підприємств у галузі протезування. Для виключення корупційних складових у відносинах пропонуємо ширше використовувати фінансову допомогу у вигляді оплати рахунків за виконані роботи безпосередньо виробникам робіт.

Діяльність ветеранських об'єднань не зупиняється.

У межах роботи Всеукраїнської Федерації ветеранів (ВФВ) обговорюються шляхи реалізації пропозицій УСВА. Це:

1. Створення єдиного Кодексу

соціальних гарантій держави (далі – Кодекс).

У Кодексі пропонується об'єднати правові положення про всі види матеріальної (майнової і грошової та інш.) підтримки різних верств населення України з державного та місцевих бюджетів, які зараз розпорочені у різних законах і підзаконних актах, зокрема, за соціальним статусом, рівнем заслуг перед державою, службовою ознакою, віком, за рівнем компенсації, матеріальних допомог, «пільг» комунальних, на лікування та освіту, стимулювання діяльності тощо.

Пропонується визначити джерела фінансування, розпорядників коштів відповідного рівня, захищені статті соціальних гарантій.

– для ветеранів розширення права вибору можливості отримання періодичних еквівалентних фінансових виплат (компенсацій) або розстрочених в часі так званих «пільг».

До Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» з метою поновлення прав ветеранів війни, нагороджених орденами СРСР і медаллю «За відвагу».

До Закону України «Про охорону культурної спадщини» з метою доповнення ст. 2, п.2. абзацом такого змісту: «об'єкти меморіальні – архітектурні споруди, твори образотворчого мистецтва, присвячені важливим подіям за межами України за участю українців».

До Закону України «Про громадські об'єднання» щодо узаконення діяльності добровільних

воєнізованих формувань територіальних громад (ст.4, п.2) (ДФТГ); узаконення діяльності волонтерів і їх організацій в сфері виробництва і розповсюдження засобів маскування, допоміжних засобів озброєння тощо; обмеження території діяльності громадських організацій у відповідності до статусу реєстрації.

4. Підготовка кадрів з числа осіб, які не підлягають мобілізації і призову, для:

- збройного спротиву;
- захисту і збереження населення;

- допомоги жертвам війни зі спільним використанням джерел фінансування державних і місцевих бюджетів і благодійних внесків спонсорів, громадських організацій та окремих громадян.

Підготовка кадрів для збройного спротиву:

- допризовна військова (базова) підготовка і патріотичне виховання учнівської молоді;

- формування, спеціальна військова підготовка та бойове чергування особового складу добровільних формувань територіальних громад (ДФТГ);
- підготовка цивільного населення до національного спротиву.

Підготовка кадрів для захисту і збереження населення:

- підготовка місцевого населення до екстрених дій в умовах нападу противника;
- поширення навичок і знань з особистої безпеки та домедичної допомоги;

- розробка алгоритмів поведінки і підтримки громадян на тимчасово окупованих територіях.

Підготовка кадрів для допомоги жертвам війни:

- створення територіальних комплексних навчально-виробничих центрів протезування, реабілітації осіб з інвалідністю внаслідок війни та підвищення кваліфікації майстрів протезування і медичних працівників з реабілітації;

- переглянути Положення про Міністерство у справах ветеранів України, зробити його центральним органом виконавчої влади з актуальними для ветеранів програмами, матеріальною базою оздоровлення і реабілітації;

- зробити пріоритетними, розробити і почати реалізацію програм меморіальної діяльності, створення єдиного меморіального простору, гідного поховання і постійної турботи про родини загиблих воїнів.

Ветерани війни завжди готові до захисту Батьківщини та активних дій в інтересах народу України!

**Підготував
Валерій АБЛАЗОВ.**

2. Законодавче забезпечення принципів страхової медицини, державного медичного страхування військовослужбовців, осіб інших військових формувань, а також ветеранів війни і військової служби.

3. Внесення змін до чинного законодавства.

До Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» з метою:

- запобігання розшаруванню суспільства при визначенні статусу ветеранів;
- призначення рівня компенсацій особам з інвалідністю внаслідок війни залежно від ступеня втрати працездатності без використання трьох ступенів інвалідності;

В організаціях УСВА

БОРОНИМО БАТЬКІВЩИНУ І В БОЮ, І В ТИЛУ

Пізнюю осінь 1986 року, коли ще хлопці від 18 і трохи старші виконували свій військовий обов'язок на території Республіки Афганістан, в Шепетівці було створено молодіжну ветеранську організацію інтернаціоналістів.

ПІЗНІШЕ організація отримала назву Шепетівська Спілка ветеранів війни в Афганістані. То були хлопці, які щойно повернулися до мирного життя. Метою цієї організації. перш за все, було надання допомоги сім'ям загиблих і робота з молоддю в дусі патріотизму, популяризація різних видів спорту тощо. Вони обрали своїм лідером Окорського Валерія Миколайовича, який і донині очолює організацію.

Багато води сплигло відтоді. Організація росла і міцніла. Її члени завжди були бажаними гостями в навчальних закладах міста і району. Діти уважно слухали скромні розповіді молодих ветеранів про їхню службу в далекій країні.

На війні без жертв не буває. В Афганістані загинули Сергій Зайчук, Віктор Длужневський, Михайло Франчук, помер від ран щойно демобілізований Анатолій Мельников.

Поступово війна давала про себе знати і в мирний час. На сьогоднішній день вже пішли у вічність понад 100 ветеранів. А ті, хто залишилися, зімкнувши стрій, продовжують свою місію.

У військових підрозділах поширилося капеланство. Член організації настоятель храму святих мучениць Віри, Надії, Любові та їх матері Софії воїн-«афганець» протоієрей Анатолій Миколайович Вересюк, відбувши не одну місію на передньому краї, став у 2014 році першим капеланом гарнізону.

На превеликий жаль, в перші дні повномасштабної війни загинув наш побратим Карчевський Ігор Ростиславович. Нещодавно пішов у вічність Спирідонов Юрій Миколайович, який пройшов АТО і захищав країну від 2022 року по теперішній час.

Нині наш спокій і мирний сон охороняють Євген Царик, Микола Назарчук, Вадим Безпалов, Олег Бояршинов.

Слід згадати одного з перших добровольців 2022 року Віктора Белкіна, який нещодавно через стан здоров'я був змушений залишити службу і повернутися до мирного життя. Добровольці Валентин Мураліс і Олександр Харченко несли військову службу до 60-річного віку.

Від початку анексії росією Криму і вторгнення на Донбас, а пізніше з початком повномасштабної війни, спілка активізувала волонтерський рух. Недноразово виступала з ініціативою по збору продуктів харчування для потреб ЗСУ та населення, яке потерпає від війни на сході і півдні країни. Організувала постійний збір коштів для ЗСУ, плетіння маскувальних сіток. Придбали необхідне інше майно для захисників, проводяться дні пам'яті загиблих бійців.

Біля пам'ятного знака «Чорний тюльпан» проводяться роботи з благоустрою території Парка Слави.

Шепетівська Спілка дякує всім членам організації, які згуртували і боронять нашу Батьківщину і на фронті, і в тилу.

Слава Україні! Героям слава! Перемога буде за нами!

Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій
в Афганістані.

ЗЕМЛЯКИ ЗАГИНУЛИ ЯК ГЕРОЇ

На Тернопільщині земляки і бойові побратими вшановують пам'ять героїв, які загинули на війні в Афганістані.

У СЕЛИЩІ Сапова відбулися поминальні заходи з нагоди 41-ї річниці дня загибелі в Афганістані мужнього воїна Гальчука Ореста Івановича.

Рядовий Гальчук загинув 18 жовтня 1984 року в бою під час бойової операції в провінції Нангархар, діючи сміливо і відчайдушно. За мужність і відвагу нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно).

Щороку в день загибелі Ореста Гальчука на його могилі зустрічаються бойові побратими, з якими він воював в Афганістані, щоб віддати честь і шану мужньому воїну. Ось і цього дня ветерани-«афганці» зібралися, щоб вшанувати його пам'ять спільною молитвою, запаленням лампадки та покладанням квітів. Ветерани також відвідали місцеву школу, де на фасаді навчального закладу встановлено дошку в пам'ять про мужнього воїна.

Відвідали цього дня могилу полеглого героя і вшанували його пам'ять також члени Тербовлянської Спілки ветеранів Афгані-

стану на чолі з головою організації Богданом Гумніцьким.

Пам'ять про мужнього воїна житиме вічно в серцях бойових побратимів.

У селищі Золотники відбулися поминальні заходи з нагоди 42-ї

річниці з дня загибелі на війні в Афганістані мужнього воїна Олійника Степана Романовича.

Старший сержант Олійник загинув 27 вересня 1983 року при виконанні бойового завдання з супроводу колони, відбиваючи напад моджахедів, був смертельно поранений осколками гранати.

За відвагу, сміливість і мужність нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно).

Ветерани-«афганці» Тербовлянської територіальної громади відвідали могилу полеглого побратима на місцевому кладовищі, спільною молитвою, запаленням лампадки та покладанням квітів вшанували його пам'ять.

Місцеві жителі не забувають мужнього воїна, одна з вулиць селища носить ім'я полеглого героя, могила на кладовищі завжди прибранна, ветерани-«афганці» щороку приїжджають вшанувати пам'ять загиблого побратима.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

ВСЕ ДЛЯ ФРОНТУ!

Волонтерський центр «Патріот» Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану відправив допомогу на Запорізький напрямок бойових дій в батальйон ветерана-«афганця» майора Тараса Михальчука 65-ї окремої механізованої бригади.

ПОТУЖНО завантажили бус-пічками-буржуйками, холодильниками, маскувальними сітками, новими зимовими шинами для евакуаційного позашляховика, окопними свічками і матрасами, теплими покривалами і подушками, шкарпетками, зимовими берцями і термобілизною, засобами особистої гігієни, польовими медичними ношами і ліками, продуктами харчування та молочною продукцією, енергетичними напоями.

Тернопільська обласна Спілка ветеранів Афганістану придбала для підрозділу стабілізатор напруги релеийний та електричні подовжувачі.

У цей складний час підтримати військових – наш святий обов'язок і відповідальність перед ними, а нашим героям безмежна вдячність за наш захист.

Щира подяка за підтримку, розуміння і надану допомогу благодійному фонду «Ангел добра» і Любові Кузів, Тернопільському обласному центру комплексної реабілітації, ПрАТ «Тернопільський молокозавод», ТМ «Карпатська джерельна» і Михайлу Олійнику, рестораторі «Три бажання», аграріям Великогаївської ОТГ, приватним підприємцям Тарасу Пелешку, Анатолію Павловському, Павлу Вербоверхому, ветеранам-«афганцям» Тернопільщини за матеріальну і фізичну допомогу та всім небайдужим, хто постійно допомагає Силам оборони України.

Разом до Перемоги!

Василь КОГУТ,
керівник волонтерського
центру «Патріот»
Тернопільської обласної
організації УСВА.

РОСТУТЬ СМІЛИВІ Й ВПРАВНІ

У ЗНАМ'ЯНСЬКІЙ міській організації ТСО України втретє відбувся відкритий чемпіонат з військово-спортивних багатоборств серед здобувачів освіти навчальних закладів, вихованців військово-патріотичних клубів та об'єднань Кіровоградської області, присвячений захисникам та захисницям України.

У ЗМАГАННЯХ брали участь 13 команд: Знам'янської МО ТСО України та Знам'янської міської ТГ, Бобринецької ЗАШ ТСО України (директор – Володимир Волкотруб, тренер – Олексій Шкрюбка), фахового коледжу «Альма-матер. Плюс» Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка (тренери – Олександр Коломоєць та Олександр Бур'яноватий), дитячого громадського об'єднання ВПСК «Саланг» із смт Онуфріївка (тренер – Володимир Гога), «Гарнізон» від ГО «Єдина родина Кропивницьчини» з Кропивницького (тренер – Дмитро Рибачек), Дмитрівської громади (тренер – Володимир Дьячков), «Соколи» Суботцівської ОТГ (тренер – Валерій Кравченко).

З вітальними словами до присутніх звернувся голова Кропивницької районної військової адміністрації Віталій Пастушенко, заступник Знам'янського міського голови з питань діяльності виконавчих органів Ліана Пересадченко, голова Кіровоградської обласної організації інвалідів війни Руслан Неня, голова Знам'янської МО ТСО України Володимир Колєбіденко, головний спеціаліст відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Знам'янської міської ради Тетяна Попова.

Змагання проходили на п'яти рубежах: стрільба з гвинтівки, неповне розбирання та складання

автомата АК-47, спорядження магазину автомата патронами, метання гранати і виконання гімнастичних вправ: підтягування на перекладині (хлопці) і згинання тулуба з положення лежачи (дівчата). Суддями на рубежах були представники Кіровоградського ТЦК та СП, заступник голови міської організації ветеранів війни в Афганістані Олександр Мазур та інші досвідчені воїни.

Перше місце виборала команда Бобринецької ЗАШ ТСО України (Володимир Безрученко, Максим Левченко, Дарина Мічкур). На другому місці – ДГО ВПСК «Саланг» із Онуфріївки (Ніка Вілецька, Максим Діконенко, Антон Чередник). На третьому – команда Знам'янської МО ТСО України (Михайло Шуліка, Назар Яковенко, Софія Ніконова).

Окрім обов'язкової програми, учасники мали змогу випробувати себе у подоланні підвісної туристичної смуги перешкод, облаштованої на території Знам'янської МО ТСО України, та взяти участь у практичному занятті з керування безпілотними літальними апаратами, що провів представник Центру підготовки населення до нацспротиву Владислав Ворона. Присутні дізналися про види БПЛА та їх використання в умовах війни.

За традицією Знам'янської міської організації ТСО України працівники почастили усіх присутніх кашею та узваром з польової кухні.

Про становлення і багаторічну роботу обласного комітету сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані при Чернігівському обласному відділенні УСВА, про людей, з якими пощастило працювати, розповідає його голова Лариса Олександрівна Кожар.

НЕ МОЖУ ОМИНУТИ увагою очільницю Прилуцького міськрайонного комітету сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані – Світлану Володимирівну Яременко. Вона для мене є втіленням мужності, порядності та працьовитості. Її доля пройшла через жахи Афганської війни.

Вона народилася 22 червня 1947 року в місті Лисичанську Луганської області. Після закінчення загальноосвітньої школи вступила до Кременіського медичного училища на відділення військових фельдшерів.

У 1965 році вийшла заміж, згодом народився син Сергій. Виростаючи, він обрав шлях матері – вступив до того ж медичного училища, де навчався на відділенні військових фельдшерів. Сергій закінчив його з відзнакою, захоплювався спортом, грав на гітарі і був улюбленцем викладачів та однокурсників. Уже на другому курсі записався до прикордонних військ.

9 травня 1984 року Сергія призвали на строкову службу: спочатку ніс службу в Кущі, згодом – у десантно-штурмовій групі прикордонних військ у місті Керкі (в/ч 2042). Рідні не знали, що його направили до Афганістану. Він писав у листах: «Мама, ми з лікарем і з димом по заставах і лікуємо солдат». У вересні 1985-го Світлана Володимирівна отримала страшну телеграму: «Ваш син перебуває в важкому стані в обласній лікарні міста Душанбе, нейрохірургічне відділення». 24 вересня Сергія вертольотом доправили до Республіканської клінічної лікарні № 3 у Душанбе.

Упродовж шести місяців Світлана Володимирівна постійно перебувала біля ліжка сина. Вона готувала йому їжу, їздила за ліками до прикордонного шпиталю, збирала адреси інших поранених «афганців», щоб сповістити їхніх рідних. За власною ініціативою розсилала телеграми родинам поранених. За це її викликали в КДБ і сказали більше так не робити.

Поки Сергій перебував у реанімації, між Світланю Володимирівною та завідувачем відділення спалахнув конфлікт. У відповідь медик розпорядився негайно перевести хлопця до загальної чотиримісної палати на першому поверсі й заборонив матері навідувати сина.

Не зупиняючись перед перешкодами, вона вирушила до начальника прикордонного шпиталю. Після розмови вона домоглася візиту професора, який опікувався пораненими з Афганістану. Той одразу схвалив переведення Сергія на «велику землю» – до Ленінградського прикордонного шпиталю при Військово-медичній академії. Проте для оформлення переїзду необхідні були оригінали військових документів, що залишилися в Афганістані.

Не вагаючись ані хвилини, Світлана Володимирівна здолала важкий шлях потягом і прикордонним катером через Аму-Дар'ю. Дводенного перебування в казармах вистачило, щоб зібрати всі необхідні папери: довідки, військові посвідчення та архівні виписки. Повернувшись до Душанбе з комплектом документів, вона сприяла відправці Сергія літаком до Ленінграда.

13 лютого 1986 року мати й син прибули до Сестрорецького окружного шпиталю прикордонних військ, де Сергій лікувався до 14 січня 1987 року. Світлана Володимирівна знала неподалік квартири, аби кожного дня готувати їжу для сина та інших поранених. Вона невпинно оберігала здоров'я хлопця, допомагала медсестрам й замінювала іноді матерів інших поранених.

Держава довго не вирішувала бюрократичні питання: Сергій отримав всього 4 карбованці на місяць, не мав інвалідності та пільг. Тоді Світлана Володимирівна написала листи до М. С. Горбачова,

міністра оборони СРСР та в редакцію газети «Червона зірка». Відгук із Москви не забарився: до Лисичанська прибув перевіряючий із КДБ із її листами, а до Сестрорецька – делегація з чотирьох генералів. Вони вручили Сергієві орден Червоної Зірки, домоглися для нього першої групи інвалідності, а саму Світлану Володимирівну забезпечили посвідченнями на пільги, талонами на проїзд.

Сергію повідомили, що йому безкоштовно надано автомобіль із правом керування для матері та безкоштовним навчанням во-

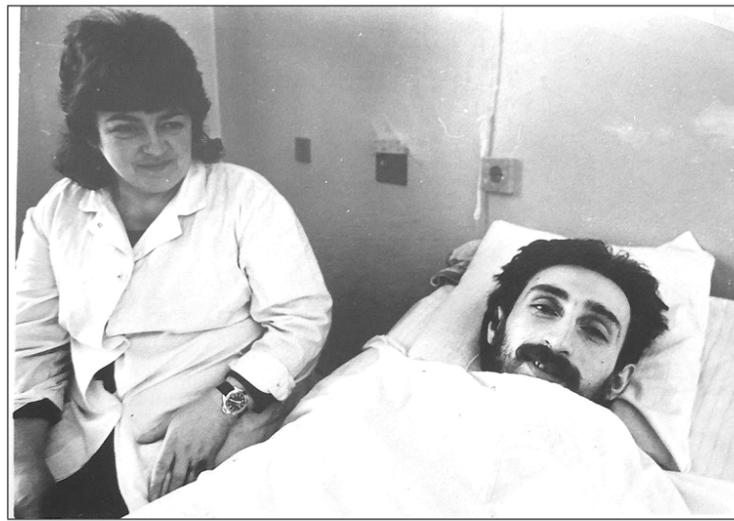
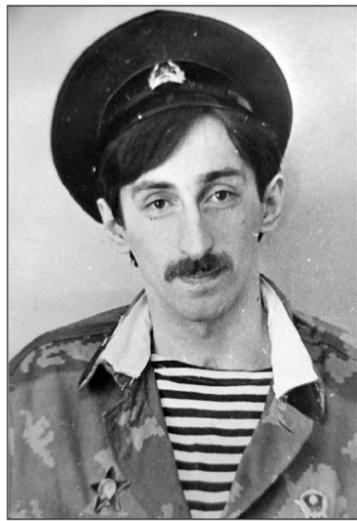
Але з часом вона прикипіла до своєї справи душою, а її названі сини – до матері.

Світлана Володимирівна познайомилася з учасниками бойових дій з різних куточків України. Особливо допомогли їй і Сергієві очільник Української Спільноти ветеранів Афганістану Сергій Васильович Червонописський та його заступник Олег Іванович Міхнюк, які тричі організували для Сергія лікувальні путівки до Слов'янська, а також домоглися придбати дачу в сільській місцевості Прилуцького району.

У палаті Сергія стояв великий акваріум, а в клітках гомоніли канарейки, папуги та стрибаєли білки. Біля ніг завжди грілася кішка Машка – невтомна мандрівниця, яка супроводжувала його до сана-

Я ЖИВУ, ЩОБ НАШИХ СИНІВ ПАМ'ЯТАЛИ

дінню. Того ж дня до мера Лисичанська прибув представник із Москви й вручив ордер і ключі від двокімнатної квартири у новому будинку в центрі міста.

Після візиту генералів із Москви Сергія перевели до центрального шпиталю Києва в нейрохірургічне відділення. Там він був в окремій палаті з усіма зручностями. Лікування пішло на користь: хлопець уперше за довгий час відчув, як згинаються руки в ліжках. Світлана Володимирівна навідувала його разом із молодшим сином Едіком, бабусею та друзями – викладачами та однокурсниками з медучилища.

Одного разу до Сергія завітала делегація Міністерства оборони, щоб привітати з черговим святом. Поцікавилися його проханнями – Сергій попросив лише одного: «Я хочу, щоб мама була поруч».

У результаті сім'ю Яременків переселили до чотирікімнатної квартири на 20-му поверсі нового будинку на Троєщині в Києві, з вантажним ліфтом. Протягом двох тижнів вони переїхали туди на власному автомобілі. Світлана Володимирівна влаштувалася працювати на кафедру інфекційних хвороб обласної лікарні.

У Києві Сергія постійно оточували молоді люди, журналісти, а разом із ними – друзі-волонтери. Олександр Розенбаум дав концерт просто в палаті, хокеїсти «Динамо» навідували з подарунками, а з Німеччини прислали спеціальний ортопедичний матрац і універсальне крісло. Волонтери збрали документи до Москви керівнику медико-реабілітаційного центру захворювань опорно-рухового апарату Валентину Дікулю, який надіслав програму вправ на тренажерах.

Завдяки генералові-«афганцю» Руслану Аушеву Сергій пройшов курс лікування в санаторії «Саки». У 1989 році, коли в Пущі-Водиці почав діяти шпиталь для воїнів-інтернаціоналістів «Лісова поляна», товариш Сергія, Валерій Вахрушин, умовив Світлану Володимирівну перевестися туди на роботу й допоміг у цьому питанні.

Так розпочався для неї новий етап життя серед «афганців»-ветеранів. Спершу було нелегко: афганський синдром у багатьох поранених давав ознаки, контингент був непередбачуваний.

торії чи на дачу. Світлана Володимирівна дбала про комфорт сина: у палаті з'явилися телевізор і відеоманіфон. Друзі завжди були поруч, готові підтримати.

Сергій жив спокійним, розмірним життям, аж поки одного дня не прийшли люди з пропозицією обміняти його чотирикімнатну квартиру в Києві на просторий будинок у Прилуках. Вони запросили Сергія подивитися будинок, посадивши його в машину. Побачене захопило хлопця – він одразу загорівся ідеєю обміну.

Світлана Володимирівна дізналася про це лише тоді, коли Сергій уже все вирішив і почав її переконувати. Рішення далось нелегко – переїхати зі столиці було важким кроком. Але відмовити синові вона не змогла, і сім'я одностайно підтримала його вибір.

Після обміну Сергій втретє вирушив на лікування до Слов'янська. Іхав він на машині, яку прилучили до будинку як подарунок. За кермом була Світлана – дівчина, котра стала надійною опорою Сергія під час його перебування в столичному шпиталі.

Сім'я Світлани Володимирівни перебралася з Києва до Прилук. Це сталося в 1994 році. Наприкінці серпня Сергій повернувся додому, а Світлана поїхала до Києва – там на неї чекав хлопець, який згодом став її чоловіком.

Наприкінці листопада здоров'я Сергія різко погіршилося – почали відмовляти нирки. Світлана Володимирівна поклікала Світлану, разом вони доправили його до шпиталю в Києві. Мати залишилася жити в «Лісовій поляні». Її підтримували «афганці» з Прилук, які щодня возили до Сергія на його ж машині.

16 грудня Сергія не стало. Він помер на руках у матері. Так завершився земний шлях героя-«афганця», рядового Сергія Васильовича Водолазського.

Поховали Сергія 20 грудня в Прилуках. В останню путь його проводжали друзі, «афганці» зі шпиталю «Лісова поляна», рідні та побратими з Донбасу.

Але життя тривало. Треба було рухатися вперед, не сидіти склавши руки. За роботою й турботами час минав швидше, а душевні рани боліли трохи менше. Минуло пів року після смерті Сергія, і в травні 1995 року, на

День прикордонника, «афганці» обрали Світлану Володимирівну Яременко головою міськрайонної Прилуцької спілки ветеранів Афганістану.

Спочатку активісти спілки збиралися в її будинку – власного приміщення не було. Завдяки голові обласного виконкому Петру Шаповалу вдалося отримати занедбану будівлю, яку міські чиновники планували віддати підприємцям. Нині там, на вулиці Костянтинівській, 142, розташований офіс «афганців». Щоб привести його до ладу, довелося докласти чимало зусиль: відремонтувати дах і двері, поклеїти шпалери, пофарбувати вікна та підлогу, встановити решітки, закупити меблі.

Світлана Володимирівна взялася вирішувати правові, економічні та соціальні питання ветеранів і родин загиблих. Вона дбала про медичну, психологічну, моральну та матеріальну підтримку членів спілки, особливо інвалідів і сімей загиблих – 11 у Прилуках і 4 у районі.

У серпні 1997 року почали випускати газету «Чесне Слово». Спочатку її редагував найменший редактор за членські внески, але згодом цю роль взяла на себе Світлана Володимирівна. Газета розповідала про життя сімей загиблих і будні «афганців». Містяни любили її читати – тираж сягав 1000 примірників.

У 2000 році організація налічувала 180 членів і 15 родин загиблих. Інвалідів і сім'ї підтримували матеріально: до Дня виведення військ з Афганістану 15 лютого та Дня інваліда 3 грудня активісти готували продуктові набори й гуманітарну допомогу.

Спілка активно займалася оздоровленням ветеранів і сімей загиблих у Республіканському шпиталі «Лісова поляна» в Пущі-Водиці та Чернігівському шпиталі для інвалідів війни. Світлана Володимирівна налагодила тісні зв'язки з «Лісовою поляною», де працювала з 1989 по 1994 рік. Їй дуже допомагав Олег Міхнюк. Завдяки співпраці з міською владою 16 «афганців» отримали квартири.

За активну позицію та особистий внесок у вирішення проблем ветеранів Світлану Володимирівну Яременко відзначали грамотами міської ради та УСВА, медалями

«За громадянську мужність» і «За заслуги» третього ступеня.

У 2002 році вона склала повноваження голови спілки, але залишилася в її активі. На громадських засадах очолила комітет сімей загиблих, підтримуючи з родинами постійний зв'язок. Та через погіршення здоров'я турботу про батьків перебрала спілка на чолі з головою Олегом Дем'яненко. «Афганці» відвідували сім'ї, в порядковували могли побратимів, допомагали продуктами, організовували зустрічі з журналістами до річниці виведення військ з Афганістану.

Афганська та російсько-українська війни, вік позначилися на здоров'ї Світлани Володимирівни. 7 червня 2025 року вона відійшла у вічність. Нехай світла пам'ять про цю мужню жінку живе в серцях тих, хто її знав і шанував.

Час минає, але біль матерів і вдів, їхні сльози не вщухають, обпікають душу болочі спогоди.

Бородай Валентина Іванівна – син Михайло Бородай (20.11.1959 – 12.10.1980): «Перед загибеллю сина наснився сон: піднімаюся сходами в багатопверхівці, а на жінок падають чорні хустки. Раптом одна впала на мене. Прокинулася у жаху – відчула біду. А за кілька днів до страшної звістки про смерть Михайла заплкакала ікона Казанської Божої Матері – сльози текли з очей Ісуса на її руках».

Кірсенко Василь Йосипович та Галина Іванівна – син Ігор Кірсенко (10.12.1966 – 24.07.1986): «Не доведи Господи нікому бачити «вантаж-200!»! Від синопка лишилося тільки водійське посвідчення, залитий кров'ю комсомольський квиток і ненадісланий лист».

Малоголова Валентина Володимирівна – чоловік Володимир Малиголовий (14.02.1958 – 13.08.1985): «Володя – моє перше й єдине кохання. Минуло понад 30 років, а рана болить ще дужче».

Руденко Валентина Іванівна – син Василь Руденко (19.01.1966 – 22.08.1985): «Думала, виросте мій Василь, одружиться, буду запрошувати його з дружиною та онуками... Нема нічого. Лише пекучий біль. Хлопцям зі спілки щира вдячність – і продуктами допоможуть, і машину дадуть на цвинтар».

Тищенко Лідія Володимирівна – син Анатолій Тищенко (15.08.1961 – 29.07.1981): «Минуло понад 30 років болю й сумнівів. Усе ж тліє надія – а раптом він живий? Чекаю, що постукає у віконце. Хлопців зі спілки називаю синопками – дякую за підтримку».

Череп Алла Федорівна – син Олег Череп (17.06.1962 – 21.05.1982): «Не ходить мій Олег цієї землею, не грає на баяні, не тишить душі. Спілка – справжнє братство. Минуло 40 років, а вони пам'ятають його, відвідують могилу».

Яременко Світлана Володимирівна – син Сергій Водолазський (05.05.1965 – 16.12.1994): «Афганське пекло нещадне. 10 років син боровся за життя. Не судилося... Усім матерям бажаю такого сина, а свого не вберегла. Знаю, яку величезну роботу спілка робить для сімей загиблих».

ВETERAN PRO: ЄДИНА ЦИФРОВА ПЛАТФОРМА

Тепер усе важливе для ветеранів і ветеранок — в одному місці. Більше не потрібно шукати інформацію про пільги, програми чи допомогу на десятках сайтів, все — на veteranpro.gov.ua.

ВETERAN PRO — це зручний цифровий простір, створений Міністерством у справах ветеранів України, де кожен може швидко знайти потрібну послугу, розібратися в процедурах і зрозуміти, що саме держава пропонує для підтримки.

Як скористатися Ветеран PRO

1. Перейдіть на сайт veteranpro.gov.ua.
2. Оберіть свій статус (ветеран/ветеранка, особа з інвалідністю внаслідок війни, член родини загиблого/загиблої).
3. Ознайомтеся із доступними програмами, сервісами та покроковими інструкціями.
4. Отримайте послугу онлайн або зверніться до фахівця із супроводу.

Для кого створено Ветеран PRO?

Для ветеранів і ветеранок; людей з інвалідністю внаслідок війни; родин загиблих захисників і захисниць; фахівців із супроводу ветеранів і ветеранок; представників органів місцевої влади та ветеранських організацій.

Одна платформа — безліч можливостей

Ветеран PRO об'єднує всі державні програми, послуги та сервіси, які раніше були розпорошені. Ви обираєте свій статус — і система автоматично формує персональний маршрут: від отримання документів до навчання, роботи, лікування чи відкриття власної справи.

Ключові переваги Ветеран PRO

Єдиний державний портал для ветеранів, ветеранок та

їхніх родин: вся інформація зібрана в одному місці, немає потреби шукати на десятках сайтів.

Повна картина доступних послуг і програм.

Персоналізація: контент адаптується під статус користувача (УБД, ОІВВ, член родини загиблого).

Зрозумілий маршрут: покрокові інструкції допомагають швидко орієнтуватися у процедурах і не губитися.

Зменшення бюрократії: інструкції чіткі й структуровані, чітко визначено хто відповідальний і куди звертатися.

Яку інформацію можна знайти на платформі?

Уся інформація згрупована за напрямками:

— Здоров'я та відновлення (лікування, протезування, стоматологія, реабілітація, психологічна допомога).

— Соціальний захист і фінансова підтримка (соціальні послуги, виплати, пенсійне забезпечення, адаптація).

— Житло та інфраструктура (житлові програми, земельні ділянки, забезпечення автомобілем).

— Транспорт і комунальні пільги (пільговий проїзд, знижки на комунальні послуги, страхування авто).

— Документи та статус (оформлення посвідчення, оновлення даних, відновлення документів).

— Освіта і робота (працевлаштування, перекваліфікація, навчальні програми, ваучери).

— Податкові та адміністративні

пільги (звільнення від податків, пільги на бюджетні платежі).

— Спорт та змагання (ветеранський спорт, спортивні заходи й змагання)

— Гранти та підтримка бізнесу (гранти, мікрофінансування, бізнес-спільноти).

Кожен блок містить описи послуг, зрозумілі інструкції «як отримати», посилання на отримання послуги та додаткову інформацію.

Не знаєте, з чого почати? Саме для цього створено розділ «Твій Шлях».

Він допомагає тим, хто не впевнений, в якому розділі шукати потрібну інформацію.

Достатньо обрати свій статус. Після цього ви отримаєте персональний маршрут — покрокову інструкцію, яка показує:

— з чого почати (як підтвердити статус, куди звертатися);

— як перейти до медичних, соціальних, освітніх чи житлових програм;

— що робити далі й які можливості відкриває держава.

Кожен етап вашого шляху пов'язаний із відповідними розділами платформи — щоб ви не губилися серед інформації й могли рухатися впевнено, крок за кроком.

Команда Мінветеранів постійно розвиває платформу. Уже незабаром: більше корисної інформації на платформі; AI-чатбот для швидких консультацій; регіональні програми з унікальними можливостями для кожної області; каталог бізнес-знижок і партнерських пропозицій.

Ветеран PRO — це більше, ніж сайт. Це ваш цифровий помічник, який веде через усі кроки державної підтримки: від реабілітації й навчання — до власної справи чи спорту. Просто. Зрозуміло. В одному місці.

Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, яка запроваджує механізм грошової компенсації для ветеранів і ветеранок з інвалідністю за переобладнання власних автомобілів під свої потреби.

ДЕРЖАВА КОМПЕНСУВАТИМЕ ВИТРАТИ

МАКСИМАЛЬНИЙ розмір виплати — до 70 тисяч гривень. Це не просто фінансова допомога, а черговий крок до справжньої безбар'єрності та мобільності у цивільному житті захисників та захисниць, які втратили своє здоров'я на війні.

Коли і як отримати. Починаючи з січня 2026 року, компенсація надаватиметься ветеранам і ветеранкам з інвалідністю на основі фактичних, документально підтверджених витрат за переобладнання власних автівок на спеціалізованих СТО, які мають таку ліцензію.

Куди звертатися за компенсацією? До структурних підрозділів з питань ветеранської політики (при ОВА, районних адміністраціях або виконавчих органах міських рад) із заявою та необхідними документами.

Створення безбар'єрного простору для ветеранів і ветеранок з інвалідністю — це питання не лише зручності, а й повага до їхнього подвигу та внеску в захист країни. Безбар'єрність — це доступ до транспорту, освіти, медицини, послуг і працевлаштування без перешкод.

НАВЧАЮТЬ ВОДИННЮ БЕЗКОШТОВНО

Керування автівкою у наші часи — важлива складова незалежності та мобільності, особливо для ветеранів і ветеранок з інвалідністю. Тепер вони можуть пройти навчання на адаптованих авто безкоштовно, адже Міністерство у справах ветеранів України оплачує його вартість.

ХТО МАЄ ПРАВО: ветерани й ветеранки війни, члени їхніх сімей, члени сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України, які мають інвалідність (незалежно від причин її отримання), а також мають медичні показання до керування транспортними засобами.

За даними МВС України, нині працює 16 спеціалізованих автошкіл у 14 регіонах, з яких 7 — на базі навчальних закладів системи МВС.

Щоб пройти безоплатне навчання, потрібно звернутися до місцевого підрозділу з питань ветеранської політики за місцем реєстрованого або фактичного проживання (перебування). Заяву можна подати як у паперовій, так й в електронній формі.

До заяви надаються документи:

- копія паспорта громадянина України;
- копія реєстраційного номера облікової картки платника податків (у разі відсутності, в паспорті має бути відмітка про відмову від прийняття такого номера);
- копія індивідуальної програми реабілітації;
- копія посвідчення, що підтверджує наявність одного зі статусів, або документа, що підтверджує належність до певної категорії осіб;
- копія свідоцтва про шлюб, для дітей — свідоцтва про народження (для членів сімей);
- медична довідка щодо придатності до керування транспортним засобом;
- одна кольорова фотокартка розміром 3,5X4,5 см.

Підрозділ з питань ветеранської політики укладає тристоронній договір про надання послуг із ветераном/ветеранкою війни або членом його/її сім'ї та автошколою.

Навчання повністю оплачує Міністерство у справах ветеранів України.

З інформацією про проект «Безбар'єрні автошколи» та умовами навчання можна ознайомитися: <https://driveability.mvs.gov.ua/>.

ЗРУЧНИЙ ДОСТУП ДО ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ

ЗАХИСНИКИ, ЗАХИСНИЦІ та члени родин загиблих можуть звернутися до будь-якого з ЦНАПів і отримати одразу кілька сервісів — без додаткових черг і переадресацій. Зокрема:

- послуги у сфері ветеранської політики (надання статусів, видача посвідчень, допомога у разі поранення чи загибелі);
 - цифрові сервіси — подання заявок через Єдиний реєстр ветеранів війни;
 - інші адміністративні послуги — від реєстрації місця проживання до відкриття бізнесу.
- У межах постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2025 № 1226 у ЦНАПах доступні понад 20 ветеранських послуг, зокрема:
- встановлення статусів: учас-

На сьогодні ЦНАПи по всій Україні працюють за принципом «єдиного вікна» — надають ветеранські та загальні адміністративні послуги в одному місці.

ника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, члена сім'ї загиблого, учасника війни, постраждалого учасника Революції Гідності;

— видача або заміна відповідних посвідчень;

— призначення одноразових грошових допомог — для людей з інвалідністю, родин загиблих захисників і захисниць, волонтерів;

— подання заяви на отримання компенсації за оренду житла;

— отримання відомостей з Єдиного державного реєстру ветеранів війни тощо.

Весь перелік доступних по-

слуг для ветеранів і ветеранок — у постанові Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2025 року № 1226.

Для ЦНАПів Мінветеранів розробило офіційні методичні рекомендації — вони стали стандартом для надання ветеранських послуг по всій країні.

Розбудова мережі зручних і доступних сервісів — це результат спільної роботи Міністерства у справах ветеранів, Міністерства цифрової трансформації України, військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

ЛІКУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ: СКІЛЬКИ МАЮТЬ ПЛАТИТИ ПОРАНЕНИМ ЧИ ХВОРИМ ЗАХИСНИКАМ

Періодично українські захисники стикаються з проблемами щодо виплати грошового забезпечення за періоди лікування. Йдеться як про тих, хто зазнав поранення, так і про тих, хто лікується через хвороби. Департамент соціального забезпечення Міністерства оборони України зробив роз'яснення щодо таких виплат.

(поранення, контузії, каліцтва), так звана форма 5. Її мають надати у військовій частині. І в ній має бути вказано, що поранення пов'язане із захистом Батьківщини. Якщо такого формулювання в довідці немає, то гроші, найімовірніше, не нараховують.

Також у довідці має бути прописано, що військовослужбовець був у засобах індивідуального захисту, не вчиняв кримінального правопорушення, не намагався сам собі завдати тілесного ушкодження і не перебував у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Всі перелічені пункти є підставою для відмови у виплаті додаткової винагороди.

Після виписки з лікарні «бойові» 100 тисяч мають продовжувати платити лише в разі, якщо

ЯК ВИПЛАЧУЄТЬСЯ грошове забезпечення під час лікування та що зробити, якщо його перестали нараховувати?

Грошове забезпечення під час лікування

Під час лікування через поранення або хворобу військовослужбовцям продовжують виплачувати грошове забезпечення. Зокрема, за час: перебування на стаціонарному лікуванні (медична та/або реабілітаційна допомога); перебування у відпустці для лікування у зв'язку з хворобою; перебування у відпустці для лікування після поранення.

Проте тривалість таких виплат залежить від певних часових рамок.

Перші чотири місяці від початку лікування

Військовослужбовцям за час перебування на лікуванні виплачується грошове забезпечення за останніми зайнятими посадами.

Після чотирьох місяців безперервного лікування

Грошове забезпечення виплачується лише на підставі висновку військово-лікарської комісії про продовження тривалого лікування. При цьому, огляд ВЛК для визначення такої потреби має проводитися не пізніше ніж через чотири місяці від початку ліку-

вання. Виплата грошового забезпечення після чотирьох місяців безперервного перебування військовослужбовців на лікуванні в закладах охорони здоров'я здійснюється на підставі наказів командира військової частини. Тривалість перебування у закладах охорони здоров'я чи у відпустці для лікування зі збереженням грошового забезпечення не може перевищувати 12 місяців поспіль.

Виплата «бойових» для поранених. Кому та за який період платять?

Якщо військовослужбовець перебуває на лікуванні через поранення (контузії, травми, каліцтва), пов'язане із захистом Батьківщини, то йому також мають виплачувати «бойові».

Коли виплачується?

Під час перебування на стаціонарному лікуванні (зокрема і за кордоном). Під час відпустки для лікування в разі тяжкого поранення.

Підставою для цієї виплати є довідка про обставини травми

Допомога для вирішення соціально-побутових питань

Поранення військових також є підставою для виплати матеріальної допомоги на вирішення соціально-побутових питань. Тому можна написати рапорт і на цю виплату.

Що робити, якщо гроші не виплачують

Якщо додаткова нагорода після поранення не виплачується, то треба написати рапорт на ім'я командира щодо включення до наказу про виплату додаткової винагороди і додати до цього рапорту копію довідки про поранення. Якщо відмовляють у виплаті й ви вважаєте це неправомірним, то звертатися можна на гарячу лінію Мінборони або до юристів. Так само й щодо невиплати грошового забезпечення за час лікування у разі хвороби. Судова практика показує, що зазвичай військовим все ж нараховують всі гарантовані виплати, якщо на це є підстави.

Олександр МАРЧЕНКО, Армія Inform.

ДЛЯ ПРОТЕЗУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ

У Києві офіційно запрацювало представництво Центру протезування та ортезування Medical Center Orthotics & Prosthesis (MCOP).

ПІД ЧАС відкриття було оголошено про запуск трирічної програми підтримки українських захисників і захисниць. Уряд Ісландії спільно з ісландською компанією Embla Medical запровадили грантову ініціативу з протезування на суму \$11,6 млн, із яких 33% фінансує уряд Ісландії. У межах цієї програми понад тисяча українців зможуть безкоштовно отримати протези нижніх кінцівок.

Центр забезпечує якісне функціональне протезування складних випадків, комплексну програму з адаптації та оптимізації ходи на протезі, а також протези за індивідуальними потребами пацієнта. «Ми вдячні партнерам за їхній внесок у відновлення наших військових. Відкриття таких центрів — важливий крок для якісного відновлення та адаптації людей з інвалідністю до нових умов», —

засначив міністр соціальної політики, сім'ї та єдності України Денис Улютин.

Окрім протезування та відновлення, MCOP активно сприяє розвитку української протезної галузі. Американські фахівці вже провели навчання для українських протезистів і фахівців із фізичної реабілітації — понад 100

спеціалістів пройшли тренінги.

Зараз у центрі працюють 19 фахівців, серед яких три ветерани, які пройшли власний шлях від втрати кінцівки до відновлення і сьгодні допомагають іншим повернути самостійність руху. Після повного укомплектування команди зможе виготовляти до 65 протезів на місяць.

Ветерани і ветеранки мають право на безкоштовну реабілітацію амбулаторно та в медичних закладах, у яких є контракт з Національною службою здоров'я України.

БЕЗОПЛАТНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Які послуги доступні? Обстеження лікарем фізичної та реабілітаційної медицини; індивідуальний реабілітаційний план і програма терапії; нейро-реабілітація, ортопедична, кардіо-респіраторна реабілітація тощо; знеболення в стаціонарі; психологічна допомога.

Реабілітацію проводять спеціальні команди фахівців: лікарі реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, логопеди, протезисти-ортезисти, психологи.

Важливо: реабілітація безоплатна також після хірургічних втручань, інсульту, інфаркту, лікування онкології як частина медичних пакетів НСЗУ.

Переваги програми: повна державна оплата; документально гарантована допомога з доказовими методами терапії.

Як ветерану чи ветеранці скористатися послугою?

Отримайте направлення. Для реабілітаційної допомоги в умовах стаціонару: потрібно мати направлення від лікаря фізичної та реабілітаційної медицини або бути переведеним з іншого закладу чи клінічного підрозділу лікарні.

Для реабілітації в амбулаторних умовах: потрібно мати направлення або від сімейного лікаря, з яким укладено декларацію, або від іншого лікаря (зокрема лікаря фізичної та реабілітаційної медицини).

Оберіть заклад для реабілітації: зайдіть на сайт Національної служби здоров'я України; відкрийте розділ «Е-Дані»; перейдіть в «Аналітичні панелі» («Дашборди»); оберіть панель «Укладені договори про медичне обслуговування населення»; виберіть зручний формат подачі: таблиця або мапа; оберіть свою область і населений пункт; у полі «Група послуг» вкажіть «Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах» або «Реабілітаційна допомога дорослим і дітям в амбулаторних умовах» залежно від ваших потреб.

Перевірити, чи заклад має договір з НСЗУ для відповідного пакета, можна: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/pmg-contracts> або зателефонувавши до контакт-центру НСЗУ за номером 16 77.

Які зміни у сфері реабілітації у 2025 році?

Більше часу на якісне відновлення. Для ветеранів з множинними ампутаціями кількість можливих стаціонарних курсів збільшили до 26 циклів на рік. Це дає більше шансів на повне відновлення.

У всіх інших випадках зберігається діапазон від 2 до 8 циклів (для дітей — до 4) залежно від складності випадку. Один цикл триває щонайменше 14 днів.

Монопослуга — це послуга в реабілітації, коли пацієнт отримує необхідну допомогу від одного виду терапії, яку надає відповідний фахівець: фізичний терапевт, ерготерапевт, терапевт мови та мовлення.

ПЕРСОНАЛІЗОВАНА ДОПОМОГА

Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про старт експериментального проекту, який дозволить забезпечити ветеранам й ветеранкам після реабілітації персоналізовану допомогу і турботу на шляху повернення до повноцінного життя.

ПРОЕКТ ЗОСЕРЕДЖУЄТЬСЯ на персоналізованій допомозі й довготривалій підтримці, та передбачає:

- пост-реабілітаційну підтримку для забезпечення стійкого відновлення після основного курсу реабілітації;
- навчання навичкам самообслуговування та основам догляду за собою для мінімізації залежності від сторонньої допомоги;
- консультування щодо адаптації житла, транспортних засобів і робочих місць;
- створення умов для активної участі ветеранів і ветеранок у житті громади, сприяння працевлаштуванню;
- навчання членів родини щодо особливостей життя ветеранів і ветеранок після поранення та правил надання їм допомоги.

До пакету входять комплекс обов'язкових і варіативних послуг.

Обов'язкові послуги: підготовка індивідуального плану з посилення спроможностей з урахуванням індивідуальних потреб; допомога реабілітолога; навчання навичкам самообслуговування, самостійності та основам догляду за собою; навчання методам влаштування доступного, безпечного і ергономічного функціонального середовища вдома, на роботі, в громадських місцях; психологічна допомога.

Варіативні послуги надаватимуться з урахуванням індивідуальних потреб і можуть включати: послуги лікаря-дієтолога; послуги терапевта мови та мовлення; послуги щодо діагностики та лікування розладів сну тощо.

Послуги надаватимуться як окремо ветерану чи ветеранці, так і в супроводі члена сім'ї.

Після поранення ветерани і ветеранки можуть стикатися не лише з фізичними наслідками поранень, а й із психологічними викликами, зміною звичного способу життя та необхідністю адаптації до цивільного середовища. Саме тому Мінветеранів працює над створенням комплексної підтримки, яка забезпечує відновлення фізичного, психологічного та соціального стану людини.

ЛІКУЄМО ЗУБИ

Кожен ветеран і кожна ветеранка можуть безоплатно отримати послуги зуболікування та зубопротезування — незалежно від місця проживання чи реєстрації. Цю послугу можуть отримати у медичних закладах, які мають договір із НСЗУ.

ЩО ВХОДИТЬ до безкоштовного зуболікування? Первинний огляд і рентген; лікування карієсу, пульпіту, травм зубів та ускладнень; пломбування, шинування, видалення; знеболення та невідкладна допомога; безбар'єрний доступ.

Важливо, що держава покриває витрати до 24952 грн, а обсяг допомоги визначає лікар відповідно до медичних показань.

Як скористатися послугою? Звернутися до медзакладу, що має договір з НСЗУ. Заповнити заяву та пред'явити паспорт, ідентифікаційний код і посвідчення, що підтверджує статус (учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни чи військовослужбовця).

Що включає безкоштовне зубопротезування? Діагностику (огляд, рентген, ортопантомографію); виготовлення та встановлення протезів — металокерамічних, акрилових, бюгельних, нейлонових, вкладок; обробку опорних зубів, знеболення, полірування та адаптацію; невідкладну допомогу і безбар'єрний доступ.

Вартість, яку компенсує держава: до 34966 грн за одне протезування. Якщо виникне потреба у новому протезі — послугу можна отримати повторно, у межах фінансування.

Як отримати протезування?

1. Отримати направлення у стоматолога.
2. Звернутися до закладу, який має договір із НСЗУ.
3. Написати заяву та подати оригінали необхідних документів.

УДОСКОНАЛЕНО ПЕРЕЛІК

Мета — забезпечити людей сучасними технічними рішеннями, які відповідають їхнім реальним потребам.

Зміни передбачають заміну застарілих найменувань виробів, виробництво яких припиняється, на описові характеристики, що відповідають сучасним стандартам протезування. Це дозволяє підбирати колінні вузли з електронним керуванням від різних виробників з урахуванням функціональних потреб кожного пацієнта.

Що це означає для людей: більше можливостей вибору —

розширення переліку виробників і моделей, що відповідають технічним вимогам; доступ до сучасних технологій — новітні рішення доступні в межах чинних граничних цін.

«Робота над удосконаленням системи забезпечення засобами реабілітації триває. Пріоритет — щоб кожен, хто цього потребує, мав доступ до якісних, сучасних і функціональних рішень для повернення до активного життя», — підсумувала заступниця міністра соціальної політики, сім'ї та єдності України Інна Солодка.

З 14 листопада 2025 року набирає чинності наказ Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, яким затверджено зміни до Граничних цін на вироби підвищеної функціональності за новітніми технологіями та спеціальні вироби для занять спортом.

МІНСОЦПОЛІТИКИ оновило перелік високофункціональних протезів для окремих категорій громадян, які зазнали поранення, контузію, каліцтво чи захворювання внаслідок російської військової агресії, участі в АТО або в заходах із забезпечення нацбезпеки та оборони.

ОБ'ЄДНАТИ ЗУСИЛЛЯ В ЄДИНИЙ ЛАНЦЮГ

ЩОДНЯ МИ стикаємося з потребою протезування військовослужбовців, цивільних і дітей. Наше завдання — напрацювати таку систему, щоб людина відчувала, що держава про неї піклується, саме тому послуга має надаватися оперативно, якісно та комплексно», — зазначила Інна Солодка.

Заступниця міністра також зазначила, що наразі напрацюються зміни до експериментального проекту із запровадження комплексної соціальної по-

Протезування — один із пріоритетних напрямів Мінсоцполітики. На цьому наголосила заступниця міністра соціальної політики, сім'ї та єдності України Інна Солодка під час панельної дискусії «Збереження людського капіталу: коли можеш жити на повну» на Всеукраїнському форумі лідерів соціальних змін.

слуги з формування життєстійкості, зокрема змінюється філософія її надання.

Під час обговорення важливості партнерства між державою та громадами Інна Солодка наголосила на необхідності спільних зусиль у наданні соціальної підтримки.

«Ми маємо об'єднати свої зусилля з громадами та працювати як єдиний ланцюг. Спільна робота держави та громад має бути єдиним механізмом, у центрі якого — людина. Кожен крок, кожна послуга, кожна дія мають підтримувати українців».

ЯК ОТРИМАТИ СУЧАСНІ ПРОТЕЗИ

Ветерани та ветеранки, які зазнали поранення під час війни, можуть безоплатно отримати сучасні протези та інші засоби реабілітації від держави. Для цього достатньо виконати кілька кроків: отримати медичний висновок, вибрати підприємство, очікувати виготовлення й налаштування протезу саме під вас.

РОЗПОВІДАЄМО покроково, як це відбувається. Передусім — отримайте висновок: мультидисциплінарної реабілітаційної команди (МДРК); експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи; лікарсько-консультативної комісії (ЛКК); військово-лікарської комісії (ВЛК).

Його можна отримати вже під час лікування у медзакладі, не чекаючи на встановлення інвалідності.

Якщо висновок видано експертною командою з оцінювання повсякденного функціонування особи, він буде доступним у вашому кабінеті на Соціальному порталі Мінсоцполітики: <https://soc.gov.ua/welcome>.

Якщо ви маєте інший документ, який підтверджує потребу в засобах реабілітації, додатковий висновок не потрібен.

Подайте заяву на протезування — зробити це можна кількома способами:

— онлайн через Соціальний портал Мінсоцполітики — найзручніший спосіб, адже система автоматично підтягне всі необхідні дані;

— онлайн через електронний кабінет особи з інвалідністю mshr.gov.ua, у цьому ж кабінеті згодом з'явиться направлення на протезування; особисто у територіальному відділенні Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю;

— особисто у структурному підрозділі соціального захисту населення вашої громади;

— особисто у ЦНАПі або виконавчому органі сільської, селищної чи міської ради.

Заяву можна подати незалежно від місця проживання — у цьому вам може допомогти соціальний працівник медичного/реабілітаційного закладу, в якому отримуєте допомогу, або представник Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

Отримайте направлення, обери́ть підприємство і замовте вибір.

Після подачі заяви вам буде надіслано направлення або повідомлення від органу, куди подавали документи.

Далі треба обрати підприємство та зробити замовлення виробу.

За потреби фахівці підприємства зроблять заміри та підберуть необхідний виріб.

Фестиваль

ПІСЕННЕ СВЯТО ДЛЯ ДІТЕЙ

КИЇВСЬКА міська Спілка ветеранів Афганістану організувала і провела фестиваль військово-патріотичної пісні «Доля вибрала нас» у столичному ліцеї № 113 Дарницького району за участю дітей ветеранів війни. Дітям запам'яталося не лише пісенне свято, а й смачне частвування.

Спорт

КОЗАЦЬКИЙ ДВОБІЙ – ЧЕСНА БОРОТЬБА

КОВЕЛЬ – МІСТО СПОРТИВНЕ

Ковель – місто спортивних емоцій. Цього разу вони вирували у залі КЗ КДЮСШ імені Євгена Кондратовича.

У ТУРНІРІ з волейболу серед дівчат 2011–2012 років народження, присвяченому Дню захисників і захисниць України, за перемогу змагалися п'ять команд: дві з Ковеля — збірна громади та КЗ КДЮСШ імені Євгена Кондратовича, з Рівного, Шептицького та Любешова.

Перемогу здобули господарі – збірна Ковельської громади, друге місце виборала команда з Шептицького, третє — «Гера» (Рівне).

Щира вдячність добрим друзям і надійним партнерам — Ковельській міськрайонній організації Української Спілки ветеранів Афганістану та її голові Миколі Савосюку — за постійну підтримку і сприяння у проведенні змагань, а також за надані нагороди для переможців і пам'ятні медалі для учасників.

На високому професійному рівні працювала суддівська колегія: Едуард Фрейман, Тетяна Максимчук, Шеді та Марія Тауфік, Ірина Супронович та Аліна Яцунік.

Приємно, що наші діти мають можливість займатися спортом, розвиватися, зустрічатися. Велика вдячність за цю можливість нашим незламним захисникам.

Також у спортивному залі КЗ КДЮСШ імені Євгена Кондратовича відбулися змагання з настільного тенісу, першість виборювали чотири команди.

Організатори — Ковельська міськрайонна організація Української Спілки ветеранів Афганістану та відділ у справах молоді, спорту та туризму.

У змаганнях взяли участь чотири команди — 17 юнаків і 15 дівчат. У командному заліку вихованці КЗ КДЮСШ імені Є. Кондратовича здобули перемогу, спортсмени ДЮСШ (Ківерці) – друге місце, а ліцей №10 – третє.

У спортивному комплексі Луцького національного технічного університету відбувся відкритий чемпіонат міста з козацького двобою, присвячений пам'яті полеглих воїнів-героїв України.

ДО ЗМАГАНЬ долучилися понад 150 борців Волині з десяти спортивних організацій. Учасники демонстрували майстерність і витривалість у розділі «Борня-2» (повний контакт), змагаючись у чесній боротьбі за перемогу.

Серед почесних гостей були: ректор ЛНТУ Ірина Вахович, директор департаменту молоді та спорту міської ради Володимир Захожий, голова Волинської обласної організації Української Спілки ветеранів Афганістану Григорій Павлович, президент федерації козацького двобою міста Луцька Олександр Панасюк, декан факультету цифрових освітніх і соціальних технологій ЛНТУ Галина Гарасимчук, завідувач кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Володимир Ковальчук.

Із вітальним словом до учасників звернулася ректор Ірина Вахович: «Коли дивишся на цих юнаків і дівчат, які виходять на поєдинок з вогнем в очах, розумієш, що Україна має майбутнє. У кожному з них – відвага й гід-

ність. Ми в ЛНТУ завжди підтримуємо активну молодь і створюємо можливості, щоб студенти розкривали свій потенціал у різних сферах – від науки до спорту».

Також учасників привітав директор департаменту молоді та спорту міськради Володимир Захожий: «Бажаю всім завжди залишатися цілеспрямованими, сміливими і впевненими у своїх силах, а здобуті навички та досвід щоб приносили користь не лише у спорті, а й у житті».

Змагання розпочалися урочистим шикунням та хвилиною мовчання на знак пошани до полеглих воїнів України. Відкриття

супроводжувалося виступом студентки кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Дарини Івченко, яка підготувала показовий номер.

У чемпіонаті взяли участь представники провідних спортивних клубів області: «МАГІСТР», «Елемент», «Інсайт», «Форма», «Воїн», «Фенікс», «Герць», «Прайд», «Щит» та «Бушидо».

Суддівську колегію очолив майстер спорту України Дмитро Щурук, секретарем змагань виступив Олександр Панасюк. У фіналі чемпіонату відбулася урочиста церемонія нагородження, під час якої відзначили найсильніших бійців.

ТАКІ ЯСКРАВИ «ОСІННІ ЗОРІ»

У спортивному залі ліцею № 245 Оболонського району Києва за сприяння Київської міської Спілки ветеранів Афганістану провели Всеукраїнський турнір зі стрільби з лука «Осінні зорі», присвячений пам'яті Героїв України.

ЗА НАГОРОДИ боролися понад 80 спортсменів з різних областей України та Києва. Кожна категорія змагалася та нагороджувалася окремо, але це не завадило

всім учасникам змагань відчутти дух боротьби та викластися на повну.

Голова правління КМ СВА Микола Гончаренко виступив з вітальним словом й вручив переможцям медалі, грамоти та цінні подарунки.

Особлива подяка за організацію та проведення змагань Наталії Теглевець та її команді однодумців, які в складні воєнні часи організують та проводять такі спортивні змагання.

Вітання переможцям, призерам та їхнім тренерам! Слава Україні!